

Ne more pa biti hlastanje po dnevnih dogodkih edina dušna hrana. Iz klasičnih leposlovnih del in vseh drugih panog kulture bi se objavljali biseri, ki bodo šele prava vrednota mesečnikov in duševni kašipot in vzor učencem.

Vsečina bi morala biti izbrana, da bi mogla izoblikovati čim bolj harmonskega, iz naroda ključnega učenca in ga uvrstiti v vrsto moralnih in kulturnih delavcev.

Kadar pridete v Ljubljano, se zglasite pri občeznani manufakturni veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri škofu“
Lingarjeva ulica — Pred škofijo,

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah
Ne pozabite: R. Miklauc, Ljubljana

Splošne vesti

SEJA UPRAVNEGA ODBORA JUU

V Beogradu bo seja upravnega odbora JUU v četrtek 4. in petek 5. novembra. Na tej seji bo zastopal sekcijo za dravsko banovino predsednik Metod Kumelj. Na dnevnem redu seje so poročila predsedstva JUU in predsednikov sekcij o organizacijskih, stanovskih in šolskih vprašanjih.

SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA,

ki še niso poslala sekciji članskih seznamov za tekoče upravno leto, dalje mesečnih prijav za september in oktober ter imenskega seznama z učitelji poročenih učiteljev, naj to store takoj, da ne bo trpelo redno poslovanje sekcije.

Blagajniki (čarke) naj se drže glede poslovanja točno po sekciji izdanih navodil in po skupščini odobrenega poslovnika.

Pri vpisu izstopivših, oziroma pristopivših članov naj se v mesečni prijavi navede vedno tudi srez prejšnjega, odnosno bodočega službovanja člana.

Ako nima društvo dovolj mesečnih prijav, naj jih takoj naroči pri sekciji.

V smislu čl. 17., točke c), organizacijskih pravil in v zvezi s sklopom glavnega odbora JUU z dne 5. avgusta 1936 plača vsak član pri prvem vstopu v organizacijo pri-

Ostane še vprašanje izvedbe. Pa o tem je še preuranjeno govoriti. Poprej je treba ugotoviti, ali naj ima čitanka še za naprej sedanjost leksikonsko obliko, ali naj se približa življenju.

Ob pretresu čitank naj bi se prerešale gornje in vse tem nasprotne misli. Senčna stran mesečnikov je prav za prav samo v tem, da bi vsakokratna vlada poskušala iz njih napraviti otroška politična glasbila za v njihov rog.

Duje Budak.

Kostanjeva, Krčevina, Krško, Laško, Lendava, Limbuš, Litija, Ljutomer, Dol. Logatec, Metlika, Ormož, Petrovče, Podbrežje, Primskovo, Rateče, Radovljica, Radvanje, Ribnica, Slov. Bistrica, Slovenj Gradec, Studenci, Sv. Jurij ob juž. žel., Skofja Loka, Smarje, Smartno, Šmihelj pri Novem mestu, Šoštanj, St. Vid, Teharje, Tezno, Tržič, Višnja gora, Vrhnika in Zalec. Uredba je že dobila obvezno moč. »Slovenec«, 28. oktobra.) (»Jutro«, 28. oktobra.)

—I Nepravilnost. Če je pensioniranih 50 slovenskih učiteljev, nastavimo na ta izpraznjena mesta 30 Srbov, 15 Hrvatov in 5 Slovencev, tako da je pri nas že 300 razredov brez učiteljev, dočim strada na stotine učitelje brez posla. (»Domoljub« od 20. X.)

—I Verouk se bo poučeval na gospodinj-skih šolah po načrtu, ki je predpisan za višje srednje šole. (»Slovenec«, 22. X.)

Naša gospodarska organizacija

VABILO

na letni občni zbor »Društva za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju«,

ki bo v nedeljo, dne 21. novembra 1937. v prostorih JUU — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani, Františkanska ulica št. 6/I.

Začetek ob 9. uri.

Dnevni red:

1. Otvoritev po predsedniku.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled rač. zaključka za leto 1936.
5. Volitve.
6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil čez pol ure drug občni zbor v zgoraj omenjenem prostoru in z navedenim dnevnim redom, ki sklepa v smislu člena 9. pravomočno ne glede na število navzočih članov.

V Ljubljani, dne 29. oktobra 1937.

Rado Grum, s. r., Ivan Kocjančič, s. r.,
predsednik. blagajnik.

—g Tovariši, tovarišice! Ob priliki, ko se vam bodo povišali prejemki, stopa Učiteljski dom v Mariboru pred vas s skromno prošnjo. Dobro vemo, da poviški niso krili niti najnujnejših izdatkov, vemo pa tudi iz mnogih primerov, da nam učiteljstvo nikoli ne odreka kake prošnje in z vzgledno požrtvovalnostjo podpira svoje gospodarske institucije. Učiteljski dom, ki je last vsega učiteljstva, se vzdržuje v pretežni meri od prodaje svojega blaga (zemljevidov in slik), pri čemer ga učiteljstvo prav pridno podpira, a navezan je tudi na prilične prostovoljne prispevke, saj je bilo teh v enem letu nad 30.000 din. Je to prav leha vsota, ki pomaga pri amortizaciji našega penzionata. Tovariši, ne trpimo, da leži vsa peza dela, skrbi in odgovornosti na ramenih nekaterih požrtvovalnih tovarišev — vsi na dan in na pomoč za dobro stvar — za »našo« dobro stvar. — Tovarišev upravitelje priskrbimo prosimo, da zbirajo ob priliki izplačil 1. novembra prostovoljne prispevke tovarišev in jih nakažejo na naš naslov na pošto čekovni račun št. 13.874. Darovalce bomo izkazali v »Učiteljskem tovarišu«. Danes pa se že vnaprej najlepše zahvaljuje

Učiteljski dom v Mariboru.

—t Mladinski list »Zvonček« letos ne bo izhajal. Vezani letniki iz prejšnjih let so po 40 din. Posamezne številke so po 1 din. Lahko se naroči po več zvezkov istih števil za razredno čtivo.

—t Krajevni šolski odbori naj plačajo stare dolgove kakor hitro dobe od občin denar, ker je treba plačati zamudne obresti za stare dolgove. Čim hitreje bodo poravnani stari dolgovi, tem manj bo obresti.

—t Novi zadržniki se sprejemajo vsak mesec na seji upravnega sveta in nadzorstva Učiteljske tiskarne. Prijavite se čimprej svojemu sreskemu poverjeniku, ali pa kar naravnost nam. Vsak zaveden učitelj, vsaka zavedna učiteljica naj bo naša zadržnica in odjemalka blaga. Svoji k svojim!

—t Šolske pisarne ne morejo biti brez šolskih zakonov. Naročite zbirke: Zakon o narodnih šolah, I. in II. zvezek po 12 din, III. zvezek po 10 din. Prosvetni zbornik stane 38 din. Finkove zbirke odredb so po 11 din.

—t Posnemanja vredno. Tov. H. je že imel delež Učiteljske tiskarne. Te dni je prijavil nov delež. Po številu zadržnikov se cenijo moč zadrage. Uspehi naših gospodarskih podjetij — so podlaga uspehov učiteljske organizacije.

—t Svoji k svojim! Nalagajte svoje prihranke v Hranilnici Učiteljskega konvikta v Ljubljani in Učiteljske gospodarske in kreditne zadrage v Celju.

—t Vsaka učiteljica in vsak učitelj lahko podpiše več deležev po 250 din v Učiteljski tiskarni. Čim več nas bo, tem jačja bo naša zadruga.

—t Računi Učiteljske tiskarne in njenih oddelkov, izstavljeni na šolska upraviteljstva ali krajevne šolske odbore, če ne presegajo 2000 din, so podvrženi samo računski taksi (po tar. post. 34. od 1 do 5 din) in so že opremljeni s to takso. Oproščeni pa so poobotnične takse (1/2 % po tar. post. 33.). Kjer ni državne, tudi ni banovinske takse. Le pri računih, ki presegajo 2000 din, si sme odbiti 1 % pogodbeno takse (po tar. post. 24.). Neupravičeno odbite takse Učiteljska tiskarna ne bo priznala.

—t Deleži pri Učiteljski tiskarni se bodo po čl. 1. odst. 4. novega zakona o gospodarskih združenjih lahko obrestovali. Tiskarna bo lahko spremenila svoja pravila, da bo obrestovala deleže po 6 %. Zadržniki bodo prejeli od deležev obresti, pri nakupu blaga pa 15 % popust. Pri teh ugodnostih ne bo nobeden odlašal pristopa k Učiteljski tiskarni.

—t Zemljepis slovenskega ozemlja, spisal P. Plesničar in R. Grum, je za učence osnovnih, meščanskih in srednjih šol neobhodno potreben priročnik. Obsežna knjiga, okrašena z narisanimi zemljevidi, stane samo 8 din.

—t Izkaz o šolskem napredku je uveden letos za 1. šolsko leto, imajo ga še učenci 8. šol. Za 2., 3., 4., 5., 6. in 7. leto je v veljavi še dijaška knjižica. Naročite že sedaj in javite kdaj naj pošljemo.

—t Za Miklavža in Božič je najlepše darilo dobro nalivno pero. Oglejte si bogato izbiro v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

Mase ne bodo nič manj pridobljene s poštenim političnim delom, nego so pridobivane z demagoštvom.

(Masaryk)

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—I O ljudski šoli in o potrebnih prenosovah piše »Gorenjec« od 23. X. Tu čitamo med drugim: Še bolj kot srednja šola, je potrebna sprememba naša ljudska šola. Kljub temu, da imamo vedno več šol, učiteljstva in daljšo obvezno dobo, naša ljudska šola po soglasni sodbi nazaduje. Vzroki: Preveč predmetov. Srbsčina bi se ne smela poučevati že v 3. razredu. Zaradi centralizma je ponekod preveč, ponekod premalo učiteljstva. Pouk v 7. in 8. šol. letu traja letno kvečjemu 7. mesece. (Učitelji dobijo pa plačo za 12, učiteljeva sila je premalo izrabljena — pripominja list). Namesto sedaj okinjenega 7. in 8. šol. leta, naj bi se ustanovila nova vrsta šole, poklicna šola.

—I Zadruga šolarjev. Vestnik prvega delavskega konsumnega društva v Ljubljani pri naša v svoji 1. novembrski številki uvodnik, kjer agitira za šolarske zadrage.

—I Sobotski srez dobi dva šolska nadzor-nika. (»Novine«, 31. X.)

—I Novi direktor na ljubljanskem učiteljskem. Inspektor za srednje šole pri prosvetnem oddelku banske uprave je imenovan za direktorja ljubljanskega učiteljskega. (»Jutro«, 30. X. 1937.)

—I Razpredelitev ljudskih šol glede na leta učiteljske službe. Po novi uredbi se vsa mesta, v katerih se nahajajo šole, dele v 4 skupine, in sicer: v mesta s 12 leti, v mesta z 10 leti, mesta z 8 leti in mesta s 5 leti uspešne učiteljske službe. V prvo skupino mest, ki jih lahko dobi učitelj ljudske šole z najmanj 12 leti uspešne službe, spadajo: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Skopje in Subotica. V drugo skupino mest (pogoj: 10 let uspešne službe) spadajo v naši banovini: Celje, Kočevje, Kranj, Maribor, Novo mesto in Ptuj; v tretjo skupino: Kamnik in Murska Sobota. V 4. skupino: Braslovče, Breg, Brežice, Črnomelj, Črnuče, Devica Mar. v P., Domžale, Hajdina, Hrušica, Jesenice, Ježica, Kamnica,

nika nosi pečat današnje krize, ki jo preživlja številni kader mladih, dela voljnih in kruha potrebnih brezposelnih učiteljev: matura — kadrski rok — brezupna leta brezposelnosti — in slednjič toliko pričakovana družba in z njo — razočaranja. Komaj pred 5 meseci je poln upov in idealov nastopil službo v mali prekmurski vasi Zamostju, kjer je dobil v revni bajti ležišče, ki naj bi bila sobica: ilovnata tla, zamreženo okence in iz navadnih desk zbito ležišče. To je bil novi dom učitelja idealista, ki naj pokliče v nežna srca mladine radost in sonce. Kolika ironija! Da, kolika ironija!

Nesrečno je izdahnila tovarišica Albina Travnova. Zaradi formalne napake na dekretu je bila prikrajšana na plači, izgubila službo strokovne učiteljice v kuhinji kraljice Marije in bila premeščena iz Ljubljane na deželo. Krivico so ji popravili, čakala je na delno povračilo škode, zato je bila srečna kot še nikoli v življenju. Usoda je hotela drugače.

Trnje venec na nagrobniku mi je zastavil korak. Hilda Krušič! Spomnil sem se mlade tovarišice, ki je naležala v vlažnem šolskem stanovanju hudo bolezen. Hodila je s smrtno v sebi iz kraja v kraj, hodila od človeka do človeka proseč za malo usmiljenja. Toda trda so bila človeška srca, poglani so jo mnogo predčasno v grob... Zato je njeno ime obdano s trnjevim vencem, zato so pod njim besede: Blagor jim, ki trpe preganjanje...

Na križu sem čital ime tovariša Repovša, katerega je bilo samo zdravje, veselje in borbenost. Ta zagovornik učiteljskega stanu je doživel marsikatero razočaranje, toda ni klonil, dokler ni podleglo izmučeno telo. Končal je sredi najuspešnejšega dela.

Sredi dela so omahnili Šoba — Šircljeva in Roškarjeva Draga... sredi mogočnega zaleta sta se zrušila ravnatelj Nande Ma-

rolt in slovenski velikan Emil Adamič, dvoje velikih nedokončanih del... Oba sta vzgajala učiteljski naraščaj, oba sta bila naša tovariša in učitelja polna razumevanja za naš stan. Slovenski romar Admič je na vseh svojih poteh zagovarjal in kazal delo slovenskega učitelja. Učiteljstvo se mu je oddolžilo s tem, da si je UPZ nadel njegovo ime. Ima li široka slovanska duša in vedno snujoči duh v črni zemlji mir?

Pri Marti... obstal sem in stopil prav h gomili, da bi ji bil bliže, da bi razumel bolesten šepet slovenske učiteljice...

Hitel sem naprej med grobovi, vmes je še mnogo grobov tovarišev, ki so umrli po lanskem Vseh svetih. Toda to so bili hrasti, ki so kljubovali vsemu in vsakemu in ki niso podlegli nobeni sili. Vsi so stali na vidnih položajih narodnega dela in so tekom dolgih borb postali pravi biseri našega stanu. Bili so to večinoma borci za pravico in resnico, borci za narodove in učiteljske interese. Bili so to Andoljšek Bernard, litijski delavec; Vodušek Gustav, župan iz črnega revirja in tvorec 46 šolskih poslopij. Njegovo ime ostane trajno zapisano v slovenski kulturni in politični zgodovini. Bili so to Gorazd Fran, odkrit, neustrašen in odločen tovariš v času boja z nemškimi vladnimi mogotci; Franc Rozman, odlikovan od oblasti s tem, da ga je postavila na čelo občine; Josip Armčič, borec proti Schulvereinu, Križnar Emil, Lukman Ivan in Tončič Vlado, za katerim žalujejo polja Bele Krajine. Brez konca je vrsta... Aničič Josip, Tratar Jože, Trošt Ivo, Završnik Karel, Lukman Ivan, Jamskova...

in tovariši Šumperer, katerega niso smeli otroci spremljati na zadnji poti, on se je pa vozil v šolo, ko so mu noge odpovedale. Če je res smrt konec vseh računov, so bili njihovi računi točni!

Med nje je legel kralj Kravca, Lapajne Ivan, mentor učiteljstva in tovariš, kakršnih je malo med nami. Gabršek Fran... v svoje življenje je zapisal sam trajno svoja dela tako, da se nam kažejo in jih ni treba še posebej naštevati. Mojzes in prerok Anton Gernik je omhanil, ko je ostal brez borbe, ko je Gentiljeva reforma zadala smrtni udarec slovenski šoli v Julijski krajini. Bil je ustvaritelj, prvi in zadnji predsednik »Zveze slovenskih učiteljskih društev v Italiji«. Trije grobovi, trije klici po tovarištvu!

Sklonil sem se še nad gomilo trzinske dobrotnice Julke Kocjančičeve in nesrečne tovarišice Kaiser Ane. Zadnja je izgubila vse svoje in v starosti oslepela. Kot kronka upokojenka se ni mogla preživljati, zato se je vrnila med svoje bivše učence. Eden ji je postregel z brezplačnim stanovanjem, drugi s hrano... Ali je bilo to plačilo za njeno 35 letno delovanje??

Hitel sem globoko presunjen naprej med točimi gomilami... Vsaka bol je bila večja, vsaka odraz tegob zemeljskega življenja.

Te gomile in te boli so za nas vrelci najčistejše in najmočnejše ljubezni do svojega stanu in naroda. Iz teh mora zjemati učiteljstvo svoje moči in vedno bo hodilo po pravi poti.

Vsi sveti so bili in dolga je vrsta naših grobov...

Vsi sveti so bili in mnogo lučk je gorelo...

Nad našimi grobovi pa je plamtela neskončno velika plamenica tovariške ljubezni in hvaležnosti!

Slava in hvala jim!

Vir.

Vsi sveti

Tako tiho je bilo med grobovi, da mi je bilo tesno pri srcu. Zdelo se mi je, da so duše pokojnikov vstajale iz tesnih počivališč in da so tožile vsaka svojo bol...

Ustavljaj sem se ob grobovih onih, ki so nam tudi po smrti dragi, ob grobovih tovarišev in tovarišic. Dolga je vrsta teh grobov, smrt je v letošnjem letu trgala kar od kraja, za vsako žrtvijo se je utrnila solza...

Legali so mladi, tako mladi, da se jih je težko zamisliti v tesnih jamah. Mohorko Pepi, ki je iskal po zelenem Pohorju zavetje v težkih urah, Franjo Lah in ljubiteljica haloških gričev Dragica Beloglavčeva so omahnili v začetku dela... Klun Nežka, Radovan Cvetko, Anica Viher-Sekulova, Zupančič Jela, Ruža Perovič, Danila Černogoj-Deklevova so se morali tudi prezgodaj posloviti od mladine in dela. Zato jim je težko spati. Mladih moči potrebujemo, ker osvežijo tok narodovega napredka... Koliko jih čaka že dolga leta... in narod jih tudi čaka, a oni ginevajo, v svoji notranjosti zamirajo, izgubljajo smisel za življenje ter vero v pravico... Tudi taka smrt je težka!

Bratruža so ubili. Lojze Bratruž je bil eden izmed učiteljev, ki so ostali pri svojih ljudeh onkraj meje, zato je moral umreti. Njegovo življenje je žalostna povest trpkega življenja slovenskega učitelja v zasedenem ozemlju. Ubili so ga, ker je bil sin slovenske matere, ubili so ga zato, ker je ljubil svoj narod in mu hotel pomagati. Ubili so ga tako, kakor so jih že mnogo in kakor jih še bodo... Drugod ubijajo drugače!

Učitelj Vladimir Fabijan iz Maribora je izdahnul star 24 pomladi. Tovariš mu je zapisal ob smrti tole: življenje blagega poko-